

Néptáncos ünnep

Kilencedszer is Fekete-Körös Völgyi Magyar Napok

Ha összegezni szeretnénk ezt a három napot egy szóban, akkor biztosan az illene legjobban rá, hogy tánc. Tánc mindennap, mindenhol, kicsik és nagyok, amatőrök és profik adták meg 2022 szeptemberének első hétvégéjén az ünnepi napok hangulatát.

Amikor jó évtizede valakik megálmodták ezt a rendezvényt, bizonyosan nem kételkedtek a megvalósíthatóságban, de talán nem is voltak hurráoptimisták, hiszen a cél az volt, hogy három napra, három helyszínen sikerüljön egybefogni a Fekete-Körös felső völgyében élő szórványmagyarságot, amire addig nem volt példa. Szükség volt egy ilyen rendezvényre, mert ezen a vidéken a magyarság nemcsak szórványban él, hanem egyszersmind zárványban is, tehát egészen másféleképpen élheti meg nemzeti létét, mint például az Érmeléken, hogy ne tekintsünk ki a bihari tájakról.

Mivel is kezdődhetett volna az idei Fekete-Körös Völgyi Magyar Napok első, pénteki napja Várasfenesen, mint a hagyományörző

táncsoportok találkozájával? És meg is tartották az erdei színpadon, az esős időjárástól függetlenül, bár emiatt elmaradt a máskor színpompás felvonulás. A táncsoportok seregszemléje énekszóval, muzsikával mindig mérhetetlen örömet szerzett az utcákon, kapualjakban várakozóknak, akár a kisebb magyarlakta falvakban, akár Belényesben – amikor pár éve ott került sor rá, ahol már sajnos a csütörtöki vásárnapon kívül nemigen lehet manapság magyar szót, köszönést hallani...

A fenesi színpad előtt és mellett hatalmas sátrat állítottak fel, így mindenki védve volt az esőtől, a kőszínpadon pedig rophatták a szebbnél szebb táncokat a fellépők, akiket Micle Rozika köröstárkányi tanító konferált fel.

Nem is volt hiány néptáncsoportokból, íme a résztvevők listája: a székelyhídi Zajgó, a micskei Görböc, a magyarremetei Kéknefelejcs, a kö-

(folytatás a következő oldalon)

önismereti csoportokat is vezet dr. Kádár Anamária pszichológussal közösen.

Szabó Enikő azt is elárulta, hogy csak népmeséket mesél újra, a magyar mellett más népek meséit is. Mostanában a Petőfi-émlékéhez kapcsolódva a költőről szóló legendákat mesél. Az írásból most kicsit visszavett, tette hozzá, legutóbb a *Hétszépség hét tudománya – Mesék a nővé válásról* című kötete jelent meg. „Ebben például a női szépségek és tudományok jelennek meg. Nekünk nem kell befeszülnünk, hogy olyan vitézek legyünk, mint a férfiak, hanem magunkban kell ezeket a női princípiumokat megtalálnunk.”

A mesélő tapasztalata szerint „a népmese mindent ismer. Olyan modern világban élünk, amelyben egyetlenegy új problémánk sincs, mondjuk, a háromezer évvel ezelőttiéhez képest”. Sőt, a patológiákat is ismeri a népmese; van olyan is, amelyben a ma vásárlási kényszernek nevezett kórkép jelenik meg, vagy a depresszióba esés és az abból kivezető út, az úgynevezett láncmesékben pedig egy pánik-

roham mintázata jelenik meg. Minden helyzetnek vannak felismerhető mintázatai, például a háborús helyzet és a világvárvány mintázata különbözik, de mindkettőben megjelenik a félelem, a szorongás, az élet-halál harc. Ezeknek a kezelésében azok a mesék segíthetnek, amelyekben megjelennek ezek a mintázatok.

Egyébként a Zöld Berek Egyesületnek sem újdonság a mesemondás. A Zöld Berek vezetője, Szabó Piroska 2020-ban iratkozott be egy mesemondó programba, annak az egyik koordinátora Szabó Enikő volt, innen az ismeretségük. A nagyváradi mesefesztivált szeptember 25. és október 1. között tartották meg, október 1-én a gyermekotthonok lakóinak szerveztek programot. Többek között meghívták Danny Bain amerikai zenészt és mesemondót, aki afrikai ritmusokkal és dalmokkal kíséri meséit, Bajzáth Mária magyar mesepedagógus pedig a sikerkompetenciákról tartott előadást. Az adományokat jótékony célra fordították.

Fried Noémi Lujza

Néptáncos ünnep

(folytatás az előző oldalról)

➤ röstárkányi Százsorszép, a biharszentjánosi Szentjánosbogarak, a szentjobbi Vadvirág Népdalkör, a berettyószéplaki Bodzavirág, a mezőtelegdi Sebes-Körös Menti Pacsirták, az érmihályfalvi Nyíló Akác, a borsi Galagonya, a nagyszalontai Toldi, a zeréndi Ibolyák és a debreceni Hajdú. A népviseletek, amelyekben a táncosok megjelentek, szimbólumhordozók, tartalommal bírnak, és az elsődleges használati szerepükön túl jelzik viselőjük nemzeti és területi hovatartozását, életkorát. De a népviseletben „benne vannak” a mindenkori örömök, ünnepek, sorsok és szokások, bánatok és gyászok, mind-mind motívumokban, színekben. A népviseletet viselni kell, mutatni és hordani, hogy igazi szerepét betöltse.

Meg lehetett állapítani – nem kis öröme adva okot –, hogy van utánpótlás, és nem akármilyen! Természetesen sokkal inkább érvényes ez például Érmihályfalvára, Micskére vagy mondjuk, Köröstárkányra, ahol igencsak akad táncos kedvű gyermek és olyan közeg, amely egyértelműen hajlik a hagyományápolásra, de egyáltalán nincs kivetnivaló más, kisebb magyar közösségek erőfeszítéseiben sem. Csak egy pillantást kellett vetni a csoportokra, látszott a fellépés előtti izgalom, a színpadról sugárzott a tánc és ének öröme, majd a produkció utáni „izzadságos” meglegedés. A sikert nem adják ingyen! A perdülő szoknyák, a fiúk legényesei sok-sok próbát, fáradságot és kitartást rejtenek el. A parádés táncbemutatót a debreceni Hajdú Táncso-

Várasfenesen találkoztak a megye minden szegletéből érkezett népi táncosok

A szerző felvételei

port összeállítása zárta, de ez csak a hab volt a tortán, az ifik csoportjai, fellélegezve a szereplések után, nyugodtan nézhették a „profik” előadását.

Nem maradt el a szervezők részéről a vendéglátás sem: a Fenes-patakon túl, a színpadtól pár lépésre mindenkit várt a finom babgulyás, étel-ital bőségesen.

Szombaton újra tartalmas programmal készülődtek a tárkányiak a Magyar Napok családi napjára. Volt bográcsosfőző-verseny, focibajnokság, gyermekeknek programok, a refor-

A debreceni Hajdú táncosai mindhárom napom, mindhárom helyszínen felléptek

A tárkányi Százsorszép együttes

mátus templomban konfirmandustalálkozó és könyvbemutató, felavatták a közösségi összefogással nemrég elkészült ravatalozó kápolnát is. Este a focipályán könnyűzenei előadók léptek fel, a programot a helybeli Százsorszép néptáncsoport – igen szép, igényes és ígéretes összeállítással – és a Hajdú Tánccsoport fellépése zárta. Meg kell említeni az élőzenés táncházat, mely nagy sikerrel idézte fel a régmúlt idők hagyományos szórakozását, kicsik és nagyok kapcsolódtak be a színes, vidám forgatagba.

Eljött a zárónap is, vasárnap már Belényesben folytatódtak az események. Kora délután a református templomban tartották meg

Homonnai Gábor kapta az idén a szórvány-díjat

a Fekete-Körös völgyi magyar egyházi kórusok találkozóját a helybeli, köröstárkányi, magyarremetei és várasfenesi énekkarok részvételével, teret adva ennek a kedvelt és értékes műfajnak is, az egyházi zenének.

Később a városháza nagytermében gyülekeztek a záróeseményre: a soron következő kiérdemeltnek adták át a Zsiskú János költőről, néhai belényesi református lelkészről elnevezett szórványdíjat. Idén Homonnai Gábor élesdi helytörténész, borász kapta az elismerést. Az elhangzott laudációból egyebek mellett kiderült, hogy a Hegyköztötteleken született, 73 esztendőes építésztechnikus 1972-ben telepedett le feleségével Élesden, 2005-ig az esküllői Refractara, mai nevén Helios gyárban dolgozott (ami Léderer Márton tűzállótégla- és fedélcserép-gyáraként jött létre a millennium előtt – szerk. megj.); 1995 óta foglalkozik kertészettel, főként szőlészettel és borászattal; sikeresen vett részt megyei és erdélyi borversenyeken. Alapítója az élesdi dr. Poinár Miklós Borbarátok Körének, valamint az Élesd környéki Sólomkó Szőlészeti és Gyümölcsészeti Egyesületnek, ennek alelnöke is. 2003-tól főként kertészeti és helytörténeti témájú írásait közlik a révi és élesdi helyi lapokban, illetve a Kolozsváron megjelenő *Erdélyi Gazda* folyóiratban. Józsa Ferenc élesdi történelemtanár biztatására kezdett helytörténeti kutatással foglalkozni. Társszerzője a 2012-ben megjelent *Az élesdi szőlészet és borászat* című könyvnek és az *Élesd, fejezetek a város történetéből* című, 2017-es helytörténeti kiadványnak. Monográfiát írt Hegyköztöttelekről

(folytatás a következő oldalon)

Néptáncos ünnep

(folytatás az előző oldalról)

➤ (2019) és Feketeerdőről (2022). Tagja a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaságnak, a Bihar Megyei Magyar Értéktár kulturális örökség szakbizottságának, továbbá az Élesdi Értéktár Bizottság elnöke is.

Köszönő válaszában a díjazott kifejtette: „Ami a helytörténeti kutatást illeti, az embernek nagyon kíváncsinak kell lennie. Amikor talál valamit, nem mondhatja azt, hogy nem érdeklő. Tovább kell kérdezősködni!”

Mint minden alkalommal, a Fekete-Körös Völgyi Magyar Napokat egy neves előadó gálaműsora zárta. Nem először lépett színpadra Belényesben a debreceni Hajdú Táncegyüttes, de most új produkcióval érkezett. A *Sár és pálinka földjén* című előadást korábban csak az idei magyarországi szakmai minősítő versenyen mutatta be. A produkció nemcsak tökéletes technikával előadott táncjáték, nemcsak precíz táncmozdulatok sorozata, hanem a közelmúlt érzelmi szálakkal teleszótt történelme is, majdnem „dokumentum”, mely az erdélyi magyarokra igen messzemenően hat. Mindent humorral, a valós élethelyzetek színpadra vitelével, mesterien kivitelezi a jövőre hetvenesztendő együttes.

A történet természetesen Erdélyben, a Mezőség egyik magyarlakta falujában, Mezőmehesen játszódik valamikor az „átkos” '80-as években, amikor mindennemű kapcsolattartás Magyarország és Erdély között igen ne-

A köröstárkányi templom előtt

hez volt, sőt néha veszélyes is lehetett. Ebben a milióben indul népzenei és néphagyományi gyűjtésre három magyarországi ifjú, magukkal csempészve a határon át a kor műszaki vívmányát (hordozható videokamerát). Kisebb bonyodalmak után, vonattal érkeznek meg Mezőmehesre, és sorban találkoznak a helyibéliekkel: magyarokkal, románokkal, cigányokkal. Minden egyes jelenet „közös nevezője” a közismerten a vendégszeretet jeleként állandóan kínált pálinka, az esős idő és a mindenütt jelen levő sár, de ezekből mindig vigasság, a hagyományos táncok, szokások kerekednek ki, kerek történetbe ágyazva. Igen hűen kerül elő az erdélyi magyar tájszólás, a romák szavajárása és a nagyon ügyesen előadott román szöveg is. Nem hiányzik a rengeteg poén sem, például egy lakodalomba keveredve ajándékként előkerülnek a kor

Van utánpótlás

Sár és pálinka
földjén
– a debreceniek
előadása

Táncház

hiánycikkei: a babkává, az őrölt pirospaprika, a pipereszappan... Főleg azok számára, akik megélték azokat az időket, igen könnyes volt a színpad meg a nézőtér is, amikor a legvégén felcsendült a bús-keserű ének: „...ne sírj, édesanyám, nem tehetek róla, hogy a szegény magyarokat nincs ki pártfogolja”. Mindez könnyed természetességgel előadva, mintha csak játék volna az egész.

Megjegyezzük, hogy az előadás előtt jutott kis idő próbára is, de a próba alatt nem volt mosoly, csak a „jelmeztelen”, száraz ismétlés, csak kemény rendezői utasítások ahhoz, hogy a végén felhangozzék a vastaps. Megérdemelten, ehhez nem fér kétség.

Kicsit nehéz volt egy komoly színpadi produkciót létrehozni egy igen szerény gyűlésteremben, de sajnálatosan csak ez állt rendelkezésre

zésre Belényesben a kultúrház felújítása miatt. Viszont kiválóan alkalmazkodtak a táncos-színészek, a Naszály zenekar remekül húzta a talpalávalót, jó volt a hangosítás. Bár a közönség igen lelkes és hálás volt, azért nagyobb jelenléttel is megtisztelhetette volna a belényesi és környékbeli magyarság ezt a rendkívüli bemutatót.

Jövőre már tizedik alkalommal kerül sor a Fekete-Körös Völgyi Magyar Napokra. Ennyi idő elteltével azt mondhatnánk, már rutinos a szervezés, de nincs helye a pihenésnek, mert a jövőre nézve különös jelentőségű ez a rendezvény, hogy még sokáig szóljon a magyar szó, ének, és sok fiatal táncos ropja a hagyományos táncokat itt, a bihari végeken, a Fekete-Körös mentén.

Kovács Zoltán